

REKOMENDACIJA DĖL VAIZDO DUOMENŲ TVARKYMO DAUGIABUČIUOSE IR PRIVAČIUOSE GYVENAMUOSIUOSE NAMUOSE

2019 m. (2 versija)

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, atsižvelgdama į didelį kiekį fiziniams ir juridiniams asmenims kylančių klausimų, susijusių su vaizdo stebėjimu daugiabučių laiptinėse ar jų prieigose, privačių namų valdose bei įvairiose viešose vietose, parengė rekomendaciją. Įvertinant gaunamų klausimų turinį, pobūdį ir reikšmę fizinių asmenų teisės į privatumą ir teisės į asmens duomenų apsaugą užtikrinimui, šioje rekomendacijoje pateikiama pagrindinė informacija apie asmens duomenų ir privatumo apsaugos aspektus, aktualius diegiant ir vykdant asmens duomenų rinkimą vaizdo stebėjimo priemonėmis ir tolesnį tvarkymą, taip pat įgyvendinant duomenų subjektų teises.

Ši rekomendacija parengta remiantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – BDAR)¹, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu² (toliau – ADTAĮ), 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu (toliau – Darbo grupė) 2017 m. lapkričio 29 d. *Skaidrumo užtikrinimo pagal Reglamentą (ES) 2016/679 gairėmis*³ (toliau – Skaidrumo užtikrinimo gairės), Darbo grupės 2004 m. vasario 11 d. nuomone Nr. 4/2004 *dėl asmens duomenų tvarkymo vaizdo stebėjimo priemonėmis*⁴ (toliau – Nuomonė dėl duomenų tvarkymo vaizdo stebėjimo priemonėmis) bei Darbo grupės 2014 m. balandžio 9 d. nuomone Nr. 06/2014 *Dėl duomenų valdytojo teisėtų interesų sampratos pagal Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnį*⁵ (toliau – Nuomonė dėl teisėtų interesų).

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>.

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.5368B592234C/nXrXPXRvgP>.

³ https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=622227.

⁴ https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2004/wp89_en.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_lt.pdf.

TURINYS

.....	1
REKOMENDACIJA DĖL VAIZDO DUOMENŲ TVARKYMO DAUGIABUČIUOSE IR PRIVAČIUOSE GYVENAMUOSIUOSE NAMUOSE.....	1
BENDRIEJI ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO REIKALAVIMAI	3
Vaizdo stebėjimo tikslas ir proporcingumas	3
Vaizdo stebėjimas asmeniniais tikslais	4
Teisėto vaizdo duomenų tvarkymo sąlygos	5
Skaidrumo principas	5
Pritaikytoji duomenų apsauga ir standartizuotoji duomenų apsauga	6
Poveikio duomenų apsaugai vertinimas	7
Duomenų subjektų teisių įgyvendinimo specifi ka.....	8
Vaizdo įrašų teikimas	8
Kitos duomenų valdytojo prievolės	9
Leidimas ar registracija dėl vaizdo stebėjimo vykdymo	9
VAIZDO STEBĖJIMAS DAUGIABUČIAME NAME, KAI JĮ PRIŽIŪRI DAUGIABUČIO NAMO ADMINISTRATORIUS	10
Sprendimai dėl vaizdo stebėjimo priemonių įrengimo bendrojo naudojimo patalpose ar daugiabučio gyvenamojo namo teritorijoje	10
Daugiabučio namo administratoriaus statusas	10
Daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrijos vykdomas vaizdo stebėjimas	12
FIZINIŲ ASMENŲ VYKDOMAS VAIZDO STEBĖJIMAS.....	13
Dėl vaizdo stebėjimo bendro naudojimo patalpose	13
Dėl vaizdo stebėjimo privačioje nuosavybėje	13
Dėl vaizdo stebėjimo pastato išorėje	14
Dėl vaizdo stebėjimo, vykdomo pagal jungtinės veiklos sutartį	14
REIKALAVIMŲ VAIZDO STEBĖJIMUI LENTELĖ	15
Daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrijos vykdomas vaizdo stebėjimas.....	15
Fizinių asmenų.....	15
vykdomas	15
vaizdo stebėjimas	15
Vaizdo stebėjimas	15
bendrojo naudojimo patalpose.....	15
Vaizdo stebėjimas tik privačioje nuosavybėje.....	15
Vaizdo stebėjimas,	15

BENDRIEJI ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO REIKALAVIMAI

Asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jei asmens duomenys yra tvarkomi laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų BDAR 5 straipsnyje, ir kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 ir, kai taikoma, 9 straipsniuose. Tuo atveju, jei nėra nė vienos iš BDAR nurodytos asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlygos ir teisėto asmens duomenų tvarkymo tikslo, asmens duomenys negali būti tvarkomi.

BDAR nenustato atskirų reikalavimų vaizdo stebėjimui, todėl vykdomas vaizdo stebėjimas turi atitikti bendruosius BDAR reikalavimus.

Duomenų valdytojas, sprenddamas asmens duomenų tvarkymo klausimus, pirmiausiai privalo įvertinti, ar pasirinkta asmens duomenų tvarkymo operacija atitinka BDAR 5 straipsnyje įtvirtintus principus. Primename, kad BDAR 5 straipsnyje yra įtvirtinti šie esminiai su asmens duomenų tvarkymu susiję principai ir iš jų kylantys reikalavimai:

1. Tinkamo duomenų subjektų informavimo užtikrinimas (skaidrumo principas);
2. Duomenų tvarkymas *tik tais tikslais, kuriais jie buvo surinkti*, arba su jais suderinamais tikslais;
3. Tik tų asmens duomenų rinkimas, kurie yra *būtini* nustatytam teisėtam tikslui pasiekti;
4. *Tikslų* asmens duomenų tvarkymas (netikslūs duomenys turi būti ištaisomi arba ištrinami);
5. Asmens duomenų saugojimas tik *ties, kiek būtina* tikslui pasiekti;
6. Tvarkomų asmens duomenų apsaugos užtikrinimas ir jų ištrynimasis (ar tinkamai sunaikinti), kai tikslas pasiektas;
7. Duomenų subjektų teisių gerbimas ir jų įgyvendinimo užtikrinimas (teisės susipažinti su duomenų valdytojo tvarkomais jų asmens duomenimis ir, esant pagrindui, prieštarauti dėl jų tvarkymo užtikrinimas);
8. BDAR reikalavimų laikymasis ir gebėjimas tai įrodyti (atskaitomybės principas).

Vaizdo stebėjimo tikslas ir proporcingumas

BDAR 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, kad asmens duomenys turi būti renkami nustatytais, aiškiai apibrėžtais bei teisėtais tikslais ir toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu (tikslų apribojimo principas).

Darbo grupė 2013 m. balandžio 2 d. nuomonėje Nr. 03/213 *dėl tikslo ribojimo* nurodė, kad „<...> tikslo ribojimas apsaugo duomenų subjektus, nustatant apribojimus tam, kaip duomenų valdytojai gali naudoti duomenų subjektų duomenis, bei suteikia tam tikrą lankstumą duomenų valdytojams. Tikslo ribojimo koncepcija turi dvi pagrindines sudedamąsias dalis: asmens duomenys turi būti renkami „apibrėžtais, aiškiais ir teisėtais“ tikslais (tikslų nurodymas), ir negali būti „toliau tvarkomi būdais, kurie būtų nesuderinami“ su šiais tikslais (suderinamas naudojimas).

BDAR įtvirtintas duomenų kiekio mažinimo principas, kad asmens duomenys turi būti adekvatūs ir proporcingi siekiamiems tikslams (BDAR 5 straipsnio 1 dalies c punktas) reiškia, kad duomenų valdytojas, prieš įdiegdamas vaizdo stebėjimo sistemas, privalo kritiškai įvertinti, ar ši priemonė, pirma, yra tinkama tikslui pasiekti, antra, ar ji yra adekvati ir būtina tokiam tikslui pasiekti. Taigi, vaizdo stebėjimas turi būti proporcingas siekiamam tikslui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT), konstatavęs, kad vertinant, ar pasirinktos asmens duomenų tvarkymo priemonės yra proporcingos siekiamiems tikslams, gali būti svarbios įvairios aplinkybės: filmavimo inicijavimo tikslas, šio veiksmo taikymo apimtis laiko ir vietos prasme, gautų duomenų naudotojų skaičius, šių duomenų naudojimo ir saugojimo tikslas bei

laikas, konkuruojančio intereso svarbumas ir negalėjimas jo apginti mažiau privatumą ribojančiomis priemonėmis, vaizdą fiksuojančių subjektų veiksmų teisėtumas ir pan.⁶

Vaizdo ar garso įrašymo sistemos turėtų būti diegiamos, jei kitos fizinės ar loginės prevencijos, saugumo ar apsaugos priemonės, nereikalaujančios vaizdo atkūrimo, pasirodė nepakankamos ar netinkamos siekiant teisėtų tikslų. Pavyzdžiui, jei duomenų valdytojas siekia apsaugoti nuosavybę nuo galimų nusikalstamų veikų, jis, pirmiausia, turėtų įvertinti, ar kitos priemonės (ne vaizdo stebėjimo) galėtų pasiekti tuos pačius tikslus (pavyzdžiui, tvoros įrengimas, apsaugos darbuotojo pasamdymas, apšvietimo sistemos atnaujinimas, papildomų fizinių apsaugos priemonių (užraktų) įrengimas ir kt.).

Tuo atveju, jei duomenų valdytojas, įvertinęs vaizdo stebėjimo sistemų diegimo proporcingumą, priima sprendimą dėl tokių sistemų diegimo, jis turėtų ir patį vaizdo stebėjimą vykdyti laikydamasis proporcingumo principo, pavyzdžiui, įvertinti vaizdo stebėjimo aprėpties atitiktį siekiamiems tikslams (pavyzdžiui, stebint viešą vietą stebėjimo kampą nustatyti taip, kad nebūtų fiksuojamos privatiems asmenims priklausančios teritorijos), filmavimui naudotinos įrangos tipą, ar vaizdo stebėjimas vykdomas kartu fiksuojant ir garsą, taip pat įvertinti vaizdo stebėjimo saugojimo, jei tai reikalinga, vietą, trukmę, perdavimą kitiems duomenų valdytojams (duomenų tvarkytojams) ir kt.

Pavyzdys

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, vertindamas vykdomo vaizdo stebėjimo, kai į stebėjimo zoną patenka kitiems asmens priklausanti aplinka, teisėtumą, atsižvelgė tiek į ieškovų teisės į privataus gyvenimo gerbimą ribojimo proporcingumo principą, tiek į teisingos abiejų ginčo šalių interesų pusiausvyros vertinimą pagal byloje teismų nustatytas aplinkybes. Pirmiausia nustatyta, kad dalies bendraturčių sprendimu įrengtos stebėjimo sistemos paskirtis – turto apsaugos funkcija, kurios, kaip teigiama, poreikis atsirado po to, kai buvo įvykdyta vagystė. Taigi, ieškovų privataus gyvenimo gerbimo ribojimas turi teisėtą tikslą.

Po to vertintinas ieškovų privataus gyvenimo ribojimo proporcingumas. Nagrinėtoje byloje į įrengtomis kameromis filmuojamą vaizdą patenka ne tik atsakovui ir kitiems už sprendimą įrengti kameras balsavusiems bendraturčiams priklausanti namų valdos dalis, bet ir dalis su ieškovais bendrai naudojamo turto (laiptinė, šaligatvis, įvažiavimas į galinį kiemą), taip pat visi asmenys, gyvenantys name, bei į namą ateinantys pašaliniai asmenys. Be to, nuolatinio filmavimo, nors ir atviru, kurį būtų galima pripažinti mažesne apimtimi ribojančiu asmens privatumą, sudaromas pagrįstas nuolatinio stebėjimo išėjus iš namų pojūtis. Šiuo atveju vertinta, ar to paties teisėto tikslo (bendraturčių turto apsaugos) nebūtų galima pasiekti mažiau ieškovų privataus gyvenimo gerbimą ribojančiomis priemonėmis. Byloje nepateikta įrodymų, kad nėra galimybių kamerų sumontuoti taip, kad jos fiksuotų tik už sprendimą įrengti kameras balsavusiems bendraturčiams priklausančius ir jų saugomus objektus, taigi, bylą nagrinėjęs teismas padarė išvadą, kad, nesant tokią galimybę paneigiančių įrodymų, bendraturčiai turi galimybę maksimaliai susiaurinti kameromis stebimos teritorijos lauką, pasiekdami tą patį teisėtą tikslą, taip išvengiant ieškovų privataus gyvenimo gerbimą ribojančių priemonių arba, jei tai objektyviai neįmanoma, jas padarant proporcingas siekiamam tikslui.⁷

Vaizdo stebėjimas asmeniniais tikslais

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad asmens duomenų tvarkymo tikslas yra svarbus siekiant įvertinti, ar BDAR iš esmės yra taikytinas vykdant vaizdo stebėjimą. BDAR 2 straipsnio 2 dalies c punkte įtvirtinta, kad BDAR nėra taikomas asmens duomenų tvarkymui, kai asmens duomenis tvarko fizinis asmuo, užsiimdamas *išimtinai* asmenine ar namų ūkio veikla.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-472-916/2017.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-472-916/2017.

Nei BDAR, nei jį aiškinantys teisės aktai, nei esama teismų praktika nepateikia aiškinimo, kas laikytina „asmenine ar namų ūkio veikla“, tačiau vaizdo duomenų tvarkymo atveju, atsižvelgiant į tvarkomų asmens duomenų specifiką, laikytina, kad tvarkymas *išimtinai* asmenine ar namų ūkio veikla apima tuos vaizdo stebėjimo atvejus, kai:

1. Fizinis asmuo stebi *tik* jam priklausančią teritoriją ir (ar) patalpas, t. y. į jo vaizdo fiksavimo įrenginių stebėjimo lauką nepatenka viešosios vietos (gatvė, parkas, stovėjimo aikštelės, kt.) ar kitiems asmenims priklausanči teritorija ir (ar) patalpos, išskyrus, kai šioje teritorijoje ar patalpoje reguliariai lankosi fizinio asmens samdomi darbuotojai (pavyzdžiui, auklės, slaugės ir pan.);
2. Į fizinio asmens įdiegtų vaizdo stebėjimo įrenginių lauką patektų ne jam nepriklausanti teritorija ir (ar) patalpos, tačiau fizinis asmuo ėmėsi techninių priemonių jam nepriklausančios teritorijos ir (ar) patalpų nuasmeninimui: vaizdo išliejimui (angl. *blur*), paslėpimui, užtušavimui ar kt., todėl vaizdo stebėjimo įrenginiais kiti vaizdo duomenys nėra renkami ar kitaip tvarkomi;
3. Fizinis asmuo vykdo vaizdo stebėjimą savo asmeninių švenčių metu (vestuvių, gimtadienių, kitų pokylių) ar atostogų metu, fiksuojant save ar kitus šventės dalyvius ir nesiekiant fiksuoti nesusijusių asmenų.

Teisėto vaizdo duomenų tvarkymo sąlygos

Paprastai vaizdo stebėjimas vykdomas remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga – savo teisėtų interesų siekimu (pavyzdžiui, duomenų valdytojo ir jo šeimos turto, sveikatos ir gyvybės apsauga, daugiabučio namo savininkų ir jų turto saugumo užtikrinimas).

Nuomonėje dėl teisėtų interesų pažymima, kad, kai remiamasi asmens duomenų tvarkymo sąlyga – teisėtų duomenų valdytojo interesų siekimu, reiktų įvertinti teisėtus duomenų valdytojo interesus, tiek poveikį duomenų subjekto interesams atsižvelgiant į pusiausvyros kriterijaus taikymą. Taikant pusiausvyros kriterijų svarbu atsižvelgti į šiuos veiksniai: a) duomenų valdytojo teisėtų interesų vertinimą; b) poveikį duomenų subjektams; c) preliminarai nustatytą pusiausvyrą; d) papildomos apsaugos priemonės, duomenų valdytojo taikomas siekiant išvengti bet kokio netinkamo poveikio duomenų subjektams.

Nuomonėje dėl teisėtų interesų pasisakoma, kad „<...> kai tvarkyti asmens duomenis leidžiama pagrįstai ir objektyviai įvertinus įvairias atitinkamas teises ir interesus, duomenų subjektas vis tiek turi papildomą galimybę su tuo nesutikti, pateikdamas su savo konkrečia situacija susijusių argumentų. Tuo remiantis, reikia atlikti naują teisėto intereso pusiausvyros vertinimą, atsižvelgiant į konkrečius duomenų subjekto pateiktus argumentus <...>“.

Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad, kai vaizdo stebėjimas vykdomas remiantis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga – savo teisėtų interesų siekimu, duomenų subjektas turi teisę dėl su juo konkrečiu atveju susijusių priežasčių bet kuriuo metu nesutikti, kad su tuo susiję vaizdo duomenys būtų tvarkomi, pateikdamas su savo konkrečia situacija susijusių argumentų. Tuomet duomenų valdytojas nebetvarko vaizdo duomenų, išskyrus atvejus, kai duomenų valdytojas įrodo, kad vaizdo duomenys tvarkomi dėl įtikinamų teisėtų priežasčių, kurios yra viršesnės už duomenų subjekto interesus, teises ir laisves.

Skaidrumo principas

BDAR preambulės 39 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad „<...> taikant skaidrumo principą, fiziniams asmenims turėtų būti aišku, kaip su jais susiję asmens duomenys yra renkami, naudojami, su jais susipažįstama arba jie yra kitaip tvarkomi, taip pat koku mastu tie asmens duomenys yra ar bus tvarkomi. Pagal skaidrumo principą informacija ir pranešimai, susiję su tų asmens duomenų tvarkymu, turi būti lengvai prieinami ir suprantami, pateikiami aiškia ir paprasta kalba. Tas principas visų pirma susijęs su duomenų subjektų informavimu apie duomenų valdytojo tapatybę ir duomenų tvarkymo tikslus, taip pat su tolesniu informavimu, kad būtų užtikrintas

sąžiningas ir skaidrus duomenų tvarkymas atitinkamų fizinių asmenų atžvilgiu, jų teise gauti patvirtinimą dėl su jais susijusių asmens duomenų tvarkymo ir teise tuos duomenis gauti“.

Skaidrumas iš esmės yra susijęs su sąžiningumu ir naujuoju BDAR nustatytu atskaitomybės principu. Be to, remiantis BDAR 5 straipsnio 2 dalimi, duomenų valdytojas visada turi sugebėti įrodyti, kad asmens duomenys duomenų subjekto atžvilgiu tvarkomi skaidriai.

Vaizdo duomenų tvarkymo kontekste iš skaidrumo principo kylantys reikalavimai įgyvendinami informacinių lentelių parengimu ir pakabinimu (žr. Inspekcijos 2018 m. liepos 23 d. paskelbtą atsakymą į dažnai užduodamą klausimą „Kaip duomenų valdytojui informuoti apie vykdomą vaizdo stebėjimą informacinėje lentelėje?“⁸).

Kitaip tariant, duomenų valdytojas, įgyvendindamas skaidrumo principą, turėtų pateikti duomenų subjektui visą papildomą informaciją, kuri būtina tam, kad būtų užtikrintas sąžiningas ir skaidrus duomenų tvarkymas, atsižvelgiant į konkrečias asmens duomenų tvarkymo aplinkybes ir kontekstą. Be kita ko, duomenų subjektas turi teisę kreiptis į duomenų valdytoją su prašymu pateikti visą BDAR 13 straipsnyje nustatytą informaciją, taip pat duomenų subjektui turi būti sudarytos galimybės pasinaudoti jam BDAR 12–22 straipsniuose ir 34 straipsnyje suteikiamomis teisėmis (jei nėra jo teisių įgyvendinimo išimčių). Visa duomenų subjektui pateiktina informacija gali būti nustatyta vaizdo duomenų tvarkymo taisyklėse, vaizdo duomenų apsaugos politikoje ar kitame analogiškos paskirties (turinio) dokumente.

Pritaikytoji duomenų apsauga ir standartizuotoji duomenų apsauga

BDAR 25 straipsnyje ir preambulės 78 konstatuojamoje dalyje nurodyta, kad tvarkant asmens duomenis reikia imtis tinkamų techninių ir organizacinių priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento reikalavimų. Kad galėtų įrodyti, jog laikosi BDAR, duomenų valdytojas turėtų priimti vidaus nuostatas ir įgyvendinti priemones, kuriomis visų pirma būtų paisoma pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos principų. Tokios priemonės galėtų apimti, *inter alia*, kuo mažesnės apimties asmens duomenų tvarkymą, kuo skubesnį pseudonimų suteikimą asmens duomenims, funkcijų ir asmens duomenų tvarkymo skaidrumą, galimybės stebėti duomenų tvarkymą suteikimą duomenų subjektui, galimybės kurti ir tobulinti apsaugos priemones suteikimą duomenų valdytojui.

Sprendžiant, kokios techninės ir organizacinės priemonės turėtų būti taikomos, atsižvelgiama į šiuos aspektus:

- Techninių galimybių išsivystymo lygį;
- Įgyvendinimo sąnaudas;
- Duomenų tvarkymo pobūdį;
- Duomenų tvarkymo aprėptį;
- Duomenų tvarkymo kontekstą;
- Duomenų tvarkymo tikslą;
- Į įvairių tikimybių ir rimtumo pavojus fizinių asmenų teisėms ir laisvėms.

Techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis, pirmiausia, turėtų būti užtikrinama, kad:

1. Siekiami tikslai turi būti aiškiai apibrėžti ir asmens duomenys toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu (tikslų apribojimo principas). Pavyzdžiui, turto apsaugos tikslais surinkta vaizdinė medžiaga neturėtų būti naudojama su tuo nesuderinamais tikslais;

2. Asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi (duomenų kiekio mažinimo principas);

3. Apsvarstyti sprendimai dėl vaizdų saugojimo ir jo trukmės, kuri turi būti adekvati ir atitikti individualaus atvejo konkrečias aplinkybes. Pavyzdžiui, kai duomenų valdytojas vaizdo stebėjimą vykdo turto apsaugos tikslais, vaizdo įrašų nereikia saugoti kelias savaites. Laikoma, kad proporcingu terminu paprastai galėtų būti 72 valandų laikotarpis, o siekiant saugoti ilgesnį laikotarpį,

⁸ Žr. Inspekcijos interneto svetainės skiltį „Dažnai užduodami klausimai“: <https://www.ada.lt/go.php/lit/Duk>.

būtina sugėbėti jį pagrįsti. Šios taisyklės išimtis būtų atvejis, kai yra gaunamas pavojaus signalas arba pateiktas prašymas iš teisėsaugos institucijų. Tokiais atvejais yra pagrindas konkretų vaizdo įrašą saugoti ilgesnį laiką ir laukti policijos ar teismo institucijų sprendimo;

4. Prieiga prie vaizdo duomenų turėtų būti suteikta ribotam asmenų skaičiui ir tik tiems asmenims, kurių funkcijoms vykdyti yra reikalingi asmens duomenys ir išimtinai tik tais tikslais, kurių siekiama, naudojant vaizdo stebėjimo priemones arba prižiūrint atitinkamą įrangą, kad galima būtų įsitikinti, ar ji gerai veikia, pvz., daugiabučio namo administratoriaus įgaliotam asmeniui ir (ar) pagal paslaugų sutartį sudarytą apsaugos bendrovės darbuotojui, daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrijos pirmininkui, o ne visiems daugiabučio gyvenamojo namo gyventojams;

5. Prieigą prie vaizdo kamerų privalu apsaugoti unikaliais vartotojų vardais ir slaptažodžiais. Asmenys, įsirengiantys vaizdo stebėjimo kameras ir diegimo metu nepakeitę gamyklinių prisijungimo vardų ir slaptažodžių, t. y. prieigai prie jų nenaudojantys unikalio vartotojų vardų ir slaptažodžių, neužtikrina ne tik savo turto ir komercinės informacijos saugumo, bet ir tinkamos asmens duomenų apsaugos. Taip sudaromos sąlygos su asmens vaizdo duomenimis susipažinti asmenims, neturintiems teisės tokius duomenis gauti.

Pirmiau nurodytos priemonės galėtų būti išdėstytos vaizdo duomenų apsaugos politikoje ar vaizdo duomenų tvarkymo taisyklėse, jose taip pat nustatant vaizdo duomenų tvarkymo tikslus, teisėtumo sąlygas, rinkimo būdus, saugojimo vietą ir terminą, duomenų subjektų teisių įgyvendinimo tvarką ir kitas nuostatas pagal BDAR.

Poveikio duomenų apsaugai vertinimas

BDAR nustato papildomą pareigą duomenų valdytojams – atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą (toliau – PDAV) tais atvejais, kai dėl duomenų tvarkymo gali kilti didelis pavojus duomenų subjektų teisėms ir laisvėms. PDAV tikslas: įvertinti duomenų tvarkymo reikalingumą ir proporcingumą, duomenų subjektų teisėms ir laisvėms kylančio pavojaus kilmę, pobūdį, specifiką ir rimtumą bei nustatytiems pavojams pašalinti būtinas priemones.

Taigi, duomenų valdytojas turėtų įvertinti, ar vaizdo stebėjimas yra reikalingas ir proporcingas, kokia teritorija patenka į vaizdo stebėjimo lauką, kokia patalpa, teritorija ar asmenys yra stebimi, t. y., ar toks stebėjimas gali kelti didelį pavojų duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, kokiomis priemonėmis galima sumažinti pavojus.

Pastebėtina, kad atlikti PDAV, atliekant vaizdo stebėjimą, yra privaloma⁹, kai vaizdo stebėjimas vykdomas:

1. Patalpose ir (ar) teritorijose, kurios *nėra duomenų valdytojo valdomos nuosavybės ar kitais teisėtais pagrindais*, kai vaizdo stebėjimas vykdomas laikantis BDAR 5 straipsnyje nustatytų su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, pvz., jeigu vaizdo stebėjimas apimtų viešąją erdvę;

2. Kartu su garso įrašymu;

3. Kitais atvejais, atitinkančiais BDAR 35 straipsnio 1 dalyje numatytas sąlygas.

Nesant šių kriterijų, kai PDAV yra būtinas, duomenų valdytojas turėtų įvertinti, ar nėra kitų pagrindų ir (ar) požymių, dėl kurių galėtų kilti didelis pavojus duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, t. y., ar nekiltų pareiga atlikti PDAV.

Kai iš poveikio duomenų apsaugai vertinimo paaiškėja, kad duomenų tvarkymo operacijos susijusios su dideliu pavojumi, kurio duomenų valdytojas negali sumažinti tinkamomis priemonėmis, atsižvelgiant į turimas technologijas ir įgyvendinimo sąnaudas, prieš pradedant duomenų tvarkymą turėtų būti konsultuojamasi su Inspekcija arba priimamas sprendimas šios duomenų tvarkymo operacijos atsisakyti.

Darbo grupės 2017 m. spalio 4 d. Poveikio duomenų apsaugai vertinimo (PDAV) gairėse (toliau – PDAV gairės), kuriomis BDAR taikymo tikslais nurodoma, kaip nustatyti, ar duomenų tvarkymo operacijos gali sukelti didelį pavojų, pasisakoma, kad duomenų valdytojai privalo nuolat

⁹ Duomenų tvarkymo operacijų, kurioms taikomas reikalavimas atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, sąrašas, patvirtintas Inspekcijos direktoriaus 2019 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. 1T-35(1.12.E), kuris pasiekiamas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abb01940465511e9a221b04854b985af>.

vertinti dėl jų vykdomos duomenų tvarkymo veiklos kylančius pavojus, kad nustatytų atvejus, kai dėl duomenų tvarkymo rūšies „fizinį asmenų teisėms bei laisvėms gali kilti didelis pavojus“. Darbo grupė pažymėjo, kad PDAV yra tėstinis procesas, visų pirma tais atvejais, kai duomenų tvarkymo operacija yra dinamiška ir nuolat kinta, t. y. PDAV atlikimas yra tėstinis procesas, o ne vienkartinis veiksmas.

Atliekant PDAV, siūlytina naudotis Inspekcijos viešai paskelbta 2018 m. pavyzdine poveikio duomenų apsaugai atlikimo forma¹⁰ ir atsižvelgiant į PDAV gaires¹¹.

Duomenų subjektų teisių įgyvendinimo specifiška

BDAR duomenų subjektams suteikia teises, aktualias ir tvarkant duomenis vaizdo stebėjimo priemonėmis. Būtina atkreipti dėmesį į duomenų subjekto teisės susipažinti su duomenimis (BDAR 15 straipsnis) įgyvendinimo specifiką. Duomenų subjektas gali šia teise pasinaudoti bet kuriuo metu po to, kai jo duomenų tvarkymas yra prasidėjęs. Aptariama teisė apima ir teisę gauti vaizdo stebėjimo priemonėmis surinktų duomenų apie duomenų subjektą kopiją (BDAR 15 straipsnio 3 dalis). Prašymas dėl vaizdo įrašo kopijos gavimo turėtų būti tenkinamas taip, kad nebūtų daromas neigiamas poveikis kitų asmenų teisėms ir laisvėms, pavyzdžiui, teikiamoje vaizdo įrašo kopijoje paprastai neturėtų būti matomi kitų duomenų subjektų veidai ir pan. Pastebėtina, kad aplinkybė, jog duomenų subjektas vaizdo įrašė yra ne vienas, nėra pagrindas neįgyvendinti jo teisės susipažinti su vaizdo duomenimis.

Duomenų valdytojas turi užtikrinti, kad sugebės šias teises įgyvendinti ir kad jas įgyvendinant nebus pažeistos kitų duomenų subjektų, užfiksuotų vaizdo įrašė, teisės (pavyzdžiui, teikiant vaizdo duomenų kopijas kiti vaizdo įrašuose esantys duomenų subjektai turėtų būti užtušuojami ir pan.).

Vaizdo įrašų teikimas

BDAR nenustato asmens duomenų, įskaitant ir vaizdo įrašų, teikimo tvarkos, tačiau įgyvendindamas atskaitomybės principą, duomenų valdytojas turėtų prašyti duomenų gavėjo, t. y. duomenų prašančio asmens, pateikti prašymą, kuriame būtų pateikta informacijos tiek, kad duomenų valdytojas galėtų įsitikinti, kad asmens duomenų atskleidimas atitinka BDAR 5 straipsnyje įtvirtintus asmens duomenų tvarkymo principus ir, atsižvelgiant į tvarkomų asmens duomenų kategoriją, bus pagrįstas bent viena asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 straipsnyje. Taigi, duomenų valdytojui prieš teikiant duomenų subjektams asmens duomenis būtina įsitikinti, kad jie bus teikiami teisėtai (gavus prašymą duomenų valdytojas privalo įvertinti, ar prašyme yra nurodyta asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlyga, kuriuo remiantis prašoma asmens duomenų, koku tikslu jų prašoma bei nurodyta asmens duomenų teikimo apimtis ir kitos svarbios aplinkybės asmens duomenų atskleidimo konkrečiu atveju).

BDAR preambulės 31 konstatuojamoje dalyje nustatyta, kad valdžios institucijų prašymai atskleisti duomenis visada turėtų būti pateikiami raštu, būti pagrįsti ir nereguliarūs bei neturėtų būti susiję su visu susistemintu rinkiniu ar dėl jų susisteminti rinkiniai neturėtų būti susiejami tarpusavyje.

Pavyzdžiai

Teisėsaugos institucijų prašymai dėl informacijos pateikimo paprastai turi būti vykdomi ir tam neturi įtakos duomenų subjekto nesutikimas.

Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnyje nustatyta, kad prokurorai, atlikdami tyrimą dėl viešojo intereso galimo pažeidimo, turi įgaliojimus: reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių, kitų juridinių ir fizinių asmenų pateikti dokumentus ir

¹⁰ Formą galite rasti adresu: <https://www.ada.lt/go.php/lit/Pavyzdine-poveikio-duomeniu-apsaugai-atlikimo-forma-2018-m>.

¹¹ PDAV gaires galite rasti adresu: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=611236.

informaciją; reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių atlikti patikrinimus, auditą, pateikti išvadas ir kt.

Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kiti juridiniai asmenys, organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniai, taip pat fiziniai asmenys jų tvarkomus duomenis, būtinus policijos uždaviniams įgyvendinti, neatlygintinai teikia policijai, jeigu tai yra nustatyta kituose įstatymuose. Šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 11 punkte nustatyta, kad pareigūnai turi teisę įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka reikalauti ir nemokamai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, taip pat kitų juridinių asmenų, organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padalinių ir fizinių asmenų informaciją, būtiną policijos uždaviniams įgyvendinti.

Pavyzdys

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 95 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad draudikas ir draudimo tarpininkas, sudarydami ir vykdydami draudimo sutartį, turi teisę tvarkyti apdraustojo, naudos gavėjo ir draudimo įmokų mokėtojo asmens duomenis be jų sutikimo, išskyrus ypatingus asmens duomenis. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad draudiko reikalavimu fiziniai ir juridiniai asmenys privalo pateikti turimą informaciją apie draudžiamojo įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes ir pasekmes, t. y. Draudimo įstatymas numato prievolę draudikui atlikti tam tikrus asmens duomenų tvarkymo veiksmus.

Taigi, manytina, vaizdo stebėjimą vykdančio asmens gali pateikti draudimo bendrovėms prašyme nurodytus vaizdo įrašus, tačiau tik tokios apimtys, kokios reikia draudimui įvykiui ištirti.

Kitos duomenų valdytojo prievolės

Vykdydamas vaizdo stebėjimą duomenų valdytojas turi užtikrinti, kad būtų laikomasi BDAR 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto atskaitomybės principo. Taigi duomenų valdytojas, be jau šioje rekomendacijoje paminėtų priemonių, turėtų užtikrinti, kad:

1. Vadovaujantis BDAR 30 straipsniu, būtų tvarkomi duomenų tvarkymo veiklos įrašai (jei taikoma)¹².

2. Vadovaujantis BDAR 33 straipsnio 5 dalimi, informacija apie asmens duomenų saugumo pažeidimus būtų dokumentuojama, pvz., pildomas asmens duomenų saugumo pažeidimo žurnalas (gali būti pildomas ir elektronine forma) kuriame būtų pateikiama informacija apie asmens duomenų saugumo pažeidimus¹³.

Leidimas ar registracija dėl vaizdo stebėjimo vykdymo

2018 m. gegužės 25 d. pradėtas taikyti BDAR nebeįrašyti duomenų valdytojų registracijos Asmens duomenų valdytojų valstybės registre (pastarasis bus likviduojamas), todėl registruotis šiame registre ar gauti leidimą vaizdo įrenginių diegimui nereikia.

¹² Rekomendaciją dėl duomenų tvarkymo veiklos įrašų (2018 m.) galite rasti adresu: <https://www.ada.lt/go.php/Methodine-pagalba966>.

¹³ Susipažinti su Inspekcijos 2018-07-02 parengta rekomendacija „Dėl asmens duomenų saugumo pažeidimų nustatymo, tyrimo, pranešimo apie juos ir dokumentavimo tvarkos), kurią galite rasti: <https://www.ada.lt/go.php/lit/Rekomendacija-del-asmens-duomenu-saugumo-pazeidimu-nustatymo-tyrimo-praneimo-apie-juos-ir-dokumentavimo-tvarkos-2018-m>.

VAIZDO STEBĖJIMAS DAUGIABUČIAME NAME, KAI JĮ PRIŽIŪRI DAUGIABUČIO NAMO ADMINISTRATORIUS

Sprendimai dėl vaizdo stebėjimo priemonių įrengimo bendrojo naudojimo patalpose ar daugiabučio gyvenamojo namo teritorijoje

Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų nuosavybės teisę, butų ir kitų patalpų savininkų teises ir pareigas naudojantis bendrąją nuosavybę bei bendrosios nuosavybės teisės įgyvendinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.82–4.85 straipsniai.

Vadovaujantis CK 4.85 straipsnio 1–3, 6 ir 8 dalimis, sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, taip pat dėl naujų bendrojo naudojimo objektų sukūrimo ir disponavimo jais klausimų priimami butų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma, jeigu įstatymuose nenustatyta kitaip.

Taigi, jei pirmiau minimo sprendimo, vadovaujantis CK 4.85 straipsnio nustatyta tvarka, nėra, vaizdo stebėjimas bendrojo naudojimo patalpose ar daugiabučio gyvenamojo namo teritorijoje negalėtų būti vykdomas.

Daugiabučio namo administratoriaus statusas

Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 nutarimu Nr. 603 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugpjūčio 5 d. nutarimo Nr. 831 redakcija) 4.6.1 papunktyje nustatyta, kad „<...> bendrojo naudojimo objektų administratorius su pasirinktais paslaugų teikėjais sudaro paslaugų pirkimo sutartis ir kontroliuoja jų vykdymą, šių nuostatų 14.1 ir 14.2 papunkčiuose nurodytu būdu informuoja patalpų savininkus apie pirkimų rezultatus <...>“.

BDAR 4 straipsnio 7 ir 8 punktuose¹⁴ nustatyta, kad „duomenų valdytojas“ – fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuris vienas ar drauge su kitais nustato duomenų tvarkymo tikslus ir priemones; kai tokio duomenų tvarkymo tikslai ir priemonės nustatyti Europos Sąjungos arba valstybės narės teisės, duomenų valdytojas arba konkretūs jo skyrimo kriterijai gali būti nustatyti Europos Sąjungos arba valstybės narės teise; „duomenų tvarkytojas“ – fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuri duomenų valdytojo vardu tvarko asmens duomenis.

Darbo grupės 2011 m. liepos 13 d. priimtoje 2010 m. vasario 16 d. nuomonėje Nr. 1/2010 *dėl sąvokų „duomenų valdytojas“ ir „duomenų tvarkytojas“* nurodoma, kad sąvoka „duomenų valdytojas“ yra savarankiška, nes ją reiktų aiškinti daugiausia pagal Bendrijos duomenų teisės aktus, ir praktinė, nes pagal ją atsakomybė turėtų būti susieta su tikrąja įtaka, taigi, nustatoma remiantis ne formalių aspektų, o faktų analize. Darbo grupė pasisako, kad „duomenų tvarkytojas“ – tai subjektas, kurio buvimas priklauso nuo duomenų valdytojo sprendimo; duomenų valdytojas gali nuspręsti tvarkyti duomenis savo organizacijoje arba patikėti visą duomenų tvarkymo veiklą ar jos dalį išorės organizacijai. „Duomenų tvarkytojas“ turi tenkinti dvi pagrindines sąlygas: viena, jis turi būti nuo duomenų valdytojo atskiras juridinis asmuo, antra, jis turi tvarkyti asmens duomenis duomenų valdytojo vardu.

Taigi, duomenų tvarkytoju laikomas fizinis arba juridinis asmuo, valdžios institucija, agentūra ar kita įstaiga, kuri duomenų valdytojo vardu tvarko asmens duomenis.

¹⁴ Daugiau informacijos dėl duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojų galite rasti Inspekcijos 2018 m. rekomendacijoje „Smulkiajam ir vidutiniam verslui dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo 2018 m.“ šiuo adresu: <https://www.ada.lt/go.php/lit/Rekomendacija-smulkiajam-ir-vidutiniam-verslui-del-bendrojo-duomenu-apsaugos-reglamento-taikymo-2018-m>.

Duomenų valdytojas nustato duomenų tvarkymo tikslus ir priemones. Jeigu namo administratorius sprendžia, kodėl ir kaip bus tvarkomi asmens duomenys, jis yra duomenų valdytojas, jeigu, pavyzdžiui, jis sudarys paslaugų teikimo sutartį su saugos tarnyba dėl vaizdo stebėjimo, tuomet pastaroji bus laikoma duomenų tvarkytoju ir galės tvarkyti vaizdo stebėjimą tik namo administratoriaus, kaip duomenų valdytojo, nurodytais tikslais.

Pavyzdžiui, duomenų tvarkytojas gali būti įgaliotas atlikti bet kokius veiksmus duomenų valdytojo nuožiūra: vykdyti vaizdo stebėjimą (pvz., saugos tarnybos), užtikrinti asmens duomenų saugojimą ar naikinimą ir kt.

Kai duomenų valdytojas pasitelkia duomenų tvarkytoją atlikti tam tikrus asmens duomenų tvarkymo veiksmus, tarp jų turi būti pasirašoma sutartis ar susitarimas arba jų santykiai turi būti reglamentuoti teisės aktu.

Sutartimi ar kitu teisės aktu reglamentuojamas duomenų tvarkytojo atliekamas duomenų tvarkymas užtikrina, kad duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas supranta savo įsipareigojimus ir atsakomybę.

Sutartyje su duomenų tvarkytoju turi būti konkrečiai apibrėžta asmens duomenų tvarkymo apimtis ir aiškiai nurodytos duomenų tvarkytojų pareigos ir atsakomybės:

- Duomenų tvarkymo dalykas ir trukmė;
- Duomenų tvarkymo pobūdis ir tikslas;
- Perduodami tvarkyti asmens duomenys (jų rūšys) ir duomenų subjektai (jų kategorijos), kurių asmens duomenys perduodami tvarkyti;
- Duomenų valdytojo prievolės ir teisės.

Taip pat sutartyje su duomenų tvarkytoju arba atitinkamame teisės akte turėtų būti nustatyta, kad:

- Duomenys tvarkomi tik pagal duomenų valdytojo dokumentais įformintus nurodymus;
- Duomenų tvarkytojas užtikrina, kad asmenys, įgalioti tvarkyti asmens duomenis, būtų įsipareigoję užtikrinti konfidencialumą arba jiems būtų taikoma atitinkama įstatais nustatyta konfidencialumo prievolė;
- Duomenų tvarkytojas užtikrina ir įgyvendina saugumo priemones;
- Duomenų tvarkytojas gali pasitelkti kitą duomenų tvarkytoją (subtvarkytoją) tik gavęs išankstinį duomenų valdytojo sutikimą ir pasirašydamas rašytinę sutartį;
- Duomenų tvarkytojas padeda duomenų valdytojui užtikrinti, kad būtų laikomasi BDAR (pvz., padeda duomenų valdytojui įvykdyti įsipareigojimus, susijusius su duomenų tvarkymo saugumu, pranešimu apie asmens duomenų pažeidimus ir duomenų apsaugos poveikio vertinimais, padėti duomenų valdytojui suteikti galimybę susipažinti su dokumentais ir leisti duomenų subjektams pasinaudoti savo teisėmis pagal BDAR.
- Pagal duomenų valdytojo pasirinkimą, baigus teikti su duomenų tvarkymu susijusias paslaugas, ištrina arba grąžina duomenų valdytojui visus asmens duomenis ir ištrina esamas jų kopijas, išskyrus atvejus, kai Europos Sąjungos ar valstybės narės teise reikalaujama asmens duomenis saugoti.
- Pateikia duomenų valdytojui visą informaciją, būtiną siekiant įrodyti, kad vykdomos šiame straipsnyje nustatytos prievolės, ir sudaro sąlygas bei padeda duomenų valdytojui arba kitam duomenų valdytojo įgaliotam auditoriui atlikti auditą, įskaitant patikrinimus.

Daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrijos vykdomas vaizdo stebėjimas

CK 4.83 straipsnio 3 dalis nustato, kad butų ir kitų patalpų savininkai (naudotojai) bendrojo naudojimo objektus privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti. Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektams valdyti butų ir kitų patalpų savininkai steigia butų ir kitų patalpų savininkų bendriją. Sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, dėl naujų bendrojo naudojimo objektų sukūrimo ir disponavimo jais klausimų, taip pat dėl butų ir kitų patalpų savininkų bendrų interesų tenkinimo priimami vadovaujantis Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo (toliau – Bendrijų įstatymas) 11–12 straipsniais.

Pažymėtina, kad daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrija (toliau – Bendrija), siekdama teisėtai įsirengti vaizdo stebėjimo kameras bendrojo naudojimo patalpose ir (ar) namo teritorijoje, taip pat kai vaizdo stebėjimą siekiama vykdyti tenkinant ne visų daugiabučio namo ar kitos paskirties pastato (pastatų) savininkų, o tik jų dalies poreikius, turi būti priimtas daugiabučio gyvenamojo namo patalpų savininkų daugumos sprendimas pagal Bendrijų įstatymo 12 straipsnio 1 dalį arba pagal to paties straipsnio 2 dalį. Jei tokio sprendimo nėra, vaizdo stebėjimas negalėtų būti vykdomas.

Pažymėtina, kad sprendimą dėl vaizdo stebėjimo priemonių diegimo teritorijoje, priklausančioje keliems daugiabučiams, turėtų priimti šių kelių daugiabučių savininkai kartu, remiantis Bendrijų įstatymo 11 straipsnio nustatyta tvarka.

FIZINIŲ ASMENŲ VYKDOMAS VAIZDO STEBĖJIMAS

Dėl vaizdo stebėjimo bendro naudojimo patalpose

Dažnai kyla klausimas, ar galima vykdyti vaizdo stebėjimą bendro naudojimo patalpose ar teritorijoje (pvz., daugiabučio namo laiptinėje, automobilių stovėjimo aikštelėse). Vykdamas vaizdo stebėjimą bendro naudojimo patalpose, kaip ir tvarkant bet kokius kitus asmens duomenis, būtina bent viena iš BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų asmens duomenų tvarkymo sąlygų.

Dažniausiai vykdamas vaizdo stebėjimą remiamasi BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punkte įtvirtinta teisėtų interesų asmens duomenų tvarkymo sąlyga – siekiant savo teisėtų interesų (dažniausiai užtikrinti savo, šeimos narių bei turto saugumą). Tokiu atveju yra būtina įvertinti, ar duomenų valdytojo teisėtas interesas yra viršesnis už duomenų subjekto interesus (pvz., siekiant apsaugoti savo turtą filmavimo kamera nukreipta į kaimyno buto duris, tokiu atveju interesų pusiausvyra jau yra pažeidžiama). Taip pat vykdamas vaizdo stebėjimą bendro naudojimo patalpose turi būti atsižvelgiama ir į CK 4.75 straipsnį ir 4.85 straipsnio 1 dalį, kuriuose numatyta, kad bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektas valdomas, juo naudojamas ir disponuojama bendraturčių sutarimu; sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, taip pat dėl naujų bendrojo naudojimo objektų sukūrimo ir disponavimo jais klausimų priimami butų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma, jeigu įstatymuose nenustatyta kitaip; kiekvieno buto ir kitų patalpų savininkas turi vieną balsą; jeigu butas ar kita patalpa nuosavybės teise priklauso keliems savininkams, jiems jų susitarimu atstovauja vienas asmuo, kuris turi vieną balsą. Taigi, vaizdo stebėjimas net siekiant teisėtų interesų neturėtų būti vykdomas neturint bendraturčių daugumos sutikimo.

Pažymėtina, kad vaizdo stebėjimas bendro naudojimo patalpose neturėtų būti vykdomas remiantis vien tik BDAR 6 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta teisėto duomenų tvarkymo sąlyga – duomenų subjektų sutikimu, kadangi, net ir gavus visų bendro naudojimo patalpų, pvz., daugiabučio namo laiptinės ar požeminės automobilių stovėjimo aikštelės, savininkų sutikimus, nereiškia, kad vaizdo stebėjimas vykdomas pagal šią teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygą, kadangi gauti visų duomenų subjektų sutikimą iš esmės yra neįmanoma, nes bendro naudojimo patalpose lankosi ir kiti asmenys – svečiai, pašto darbuotojai ir pan.

Dėl vaizdo stebėjimo privačioje nuosavybėje

Kaip minėta pirmiau, vaizdo stebėjimui, kai jis vykdomas užsiimant išimtinai asmenine ar namų ūkio veikla, jeigu į vaizdo stebėjimo lauką patenka tik asmeniui priklausanti privati teritorija, netaikomas BDAR, taigi vaizdo stebėjimas gali būti vykdomas asmeninės nuosavybės teise privačiuose namuose, butuose ir pan. net ir nesant BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlygų.

Tačiau pažymėtina, kad visais atvejais, vykdamas vaizdo stebėjimą, turi būti gerbiamas šeimos narių, lankytojų privatumas. Nors aprašomu atveju BDAR netaikomas, bet asmens teisė į atvaizdą, privataus gyvenimo neliečiamumą gali būti ginama kreipiantis į teismą civilinio proceso tvarka, taip pat atsakomybė už nusikaltimus žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumui numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse.

Taip pat pažymėtina, kad net privačioje nuosavybėje vykdamas vaizdo stebėjimą gali būti taikomas BDAR. Jeigu vaizdo stebėjimas privačioje nuosavybėje yra vykdomas siekiant stebėti asmenį, kuris neturi jokių asmeninių ryšių su vaizdo stebėjimą vykdančiu asmeniu (pvz., auklė, slaugytoja ir pan.), yra taikomas BDAR, ir vaizdo stebėjimas gali būti vykdomas tik esant bent vienai iš BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų.

Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu vaizdo stebėjimas vykdomas asmens, su kuriuo iš esmės sieja darbo santykiai (pvz., auklės, korepetitoriaus, slaugytojos ar pan.) atžvilgiu, sutikimas (BDAR 6 str. 1 d. a p.) neturėtų būti teisėtas duomenų tvarkymo pagrindas, kadangi darbuotojai beveik niekada

neturi galimybės savanoriškai duoti, atsisakyti duoti ar atšaukti sutikimą, darbdavio ir darbuotojo santykiai lemia priklausomybę.

Dėl vaizdo stebėjimo pastato išorėje

Vykdamas vaizdo stebėjimą pastato išorėje, jeigu į vaizdo stebėjimo lauką patenka tik asmens privati teritorija, taip pat taikoma BDAR 2 straipsnio 2 dalies c punkte numatyta išimtis ir BDAR yra netaikomas.

Tačiau jeigu vaizdo stebėjimas yra vykdomas pastato išorėje ir į vaizdo stebėjimo lauką patenka vieša erdvė ar kito asmens privati teritorija, vykdomam vaizdo stebėjimui yra taikomos BDAR nuostatos ir teisėtam vaizdo stebėjimui būtina bent viena iš BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlygų.

Siekiant vykdyti vaizdo stebėjimą pastato išorėje, kai į vaizdo stebėjimo lauką patenka ne tik privati teritorija, turi būti įvertinta duomenų valdytojo ir duomenų subjektų interesų pusiausvyra, vaizdo stebėjimas viešojoje vietoje iš esmės turi būti paskutinė priemonė tikslui pasiekti, t. y., kai visos kitos priemonės yra išnaudotos, pvz., siekiant apsaugoti turtą – gatvėje priešais namą statomą automobilį, pirmiausia turi būti pasitelkiamos kitos įmanomos priemonės šiam tikslui pasiekti – įrengiama signalizacija, ryškesnis apšvietimas automobilio statymo vietoje ar pan., ir tik šioms priemonėms nepasiteisinus turi būti svarstomas vaizdo stebėjimas. Pažymėtina, kad net vykdamas vaizdo stebėjimą esant BDAR 6 straipsnio 1 dalyje numatytai teisėtumo sąlygai, visada turi būti atsižvelgiama į duomenų kiekio mažinimo principą ir jeigu, pvz., vaizdo stebėjimas vykdomas siekiant apsaugoti automobilį, kai kitos priemonės buvo neefektyvios, vaizdo stebėjimas turi būti vykdomas tik tuo atveju, kai automobilis faktiškai yra toje stovėjimo vietoje ir nutraukiamas iš karto, kai automobilis išvyksta, taip pat į vaizdo stebėjimo lauką turėtų patekti kaip įmanoma mažiau viešosios erdvės, t. y. stebimas turėtų būti tik automobilis, o ne ir šalia jo esanti teritorija.

Dėl vaizdo stebėjimo, vykdomo pagal jungtinės veiklos sutartį

Vaizdo stebėjimas bendro naudojimo patalpose, nesant įsteigtos bendrijos, gali būti vykdomas pagal jungtinės veiklos sutartį (CK 4.83 str. 3 d., taip pat žr. CK 6.969 – 6.981 str.).

Tokiu atveju visi asmenys, kurių susitarimu vykdomas vaizdo stebėjimas, yra laikytini bendrais duomenų valdytojais ir jų atžvilgiu taikomas BDAR 26 straipsnis. Duomenų valdytojai, kurie nusprendžia vykdyti vaizdo stebėjimą pagal jungtinės veiklos sutartį, privalo sudaryti rašytinės formos susitarimą ir jame nustatyti atsakomybę už pagal BDAR nustatytų prievolių, visų pirma susijusių su duomenų subjekto naudojimu savo teisėmis ir jų atitinkamomis pareigomis pateikti BDAR 13 ir 14 straipsniuose nurodytą informaciją, vykdymą, apibrėžti duomenų valdytojų funkcijas bei santykius duomenų subjektų atžvilgiu. Pažymėtina, kad duomenų subjektui turi būti sudaryta galimybė susipažinti su esminėmis šio susitarimo nuostatomis (pvz., daugiabučio skelbimų lentoje, socialinio tinklo grupėje, kurioje bendrauja namo gyventojai, ir pan.). Pastebėtina, kad sudarius jungtinės veiklos sutartį, reikalavimas užtikrinti, kad sprendimą dėl vaizdo stebėjimo priimtų bendros nuosavybės savininkų dauguma išlieka, nepriklausomai nuo to, kiek šių savininkų yra tokios jungtinės veiklos sutarties šalimis.

Atkreiptinas dėmesys, kad tokiu atveju, kai vaizdo stebėjimas vykdomas pagal jungtinės veiklos sutartį, duomenų valdytojams, vykdančioms vaizdo stebėjimą, taikomi tie patys reikalavimai kaip ir daugiabučio gyvenamojo namo bendrijai.

REIKALAVIMŲ VAIZDO STEBĖJIMUI LENTELĖ

Reikalavimai vaizdo stebėjimui	Vaizdo stebėjimas daugiabučiame gyvenamajame name, kai jį prižiūri daugiabučio namo administratorius	Daugiabučio gyvenamojo namo savininkų bendrijos vykdomas vaizdo stebėjimas	Fizinių asmenų vykdomas vaizdo stebėjimas		
			Vaizdo stebėjimas bendrojo naudojimo patalpose	Vaizdo stebėjimas tik privačioje nuosavybėje (BDAR netaikomas)*	Vaizdo stebėjimas, vykdomas pagal jungtinės veiklos sutartį
Registracija asmens duomenų valdytojų registre	Registruotis registre ar gauti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos leidimo vaizdo įrenginių diegimui nuo 2018 m. gegužės 25 d. nereikia				
Sprendimas dėl vaizdo stebėjimo bendrojo naudojimo patalpose ir (ar) namo teritorijoje priimamas butų ir kt. patalpų savininkų dauguma	✓	✓	✓	✗	✓
Poveikio duomenų apsaugai vertinimas (pvz., jei vaizdo stebėjimas vykdomas patalpose ir (ar) teritorijose, kurios nėra duomenų valdytojo valdomos nuosavybės ar kitais teisėtais pagrindais)	✓	✓	✗	✗	✓
Duomenų tvarkymo veiklos įrašai	✓	✓	✗	✗	✓
Asmens duomenų saugumo pažeidimų žurnalas	✓	✓	✓	✗	✓
Vaizdo duomenų tvarkymo taisyklės / vaizdo duomenų apsaugos politika ar kt. analogiško turinio dokumentas	✓	✓	✓	✗	✓
Informacinės lentelės apie vykdomą vaizdo stebėjimą	✓	✓	✓	✗	✓
Ribota prieiga prie vaizdo duomenų	✓	✓	✓	✗	✓
Bendrų duomenų valdytojų tarpusavio susitarimas	✗	✗	✓**	✗	✓

* Jeigu vaizdo stebėjimas privačioje nuosavybėje yra vykdomas siekiant stebėti asmenį, kuris neturi jokių asmeninių ryšių su vaizdo stebėjimą vykdančiu asmeniu (pvz.: auklė, slaugytoja ir pan.), BDAR taikomas.

** Tik tuo atveju, jeigu vaizdo stebėjimą vykdo keli fiziniai asmenys bendru sutarimu.